

Atatürkçülük ve Türk İnkılabı

SIYASİ ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

TARİH ÖĞRETMENİ
ÖZTÜRK GÜL

* Nedenleri

- * - Lozan Konferansına TBMM yanında İstanbul hükümetinin de çağrılması (iki başlığı ortadan kaldırmak),
- * - TBMM açılışı ile saltanatın varlığının gereksizliği (Millet iradesinin gerçekleştirilmesi),

* Saltanatın Kaldırılması

- * Saltanatın varlığının millet iradesi ile uyuşmaması,
- * - Padişahın TBMM karşı tavrının devam etmesi,
- * - 16 Mart 1920'de İstanbul'un işgali ile Saltanatın işlerliğini kaybetmesi,
- * - Dini otorite ile siyasi otoritenin ayrılarak, Laikliğe geçişin hızlandırılmak istenmesi.

- * Osmanlı Devleti son buldu.
- * Halifelik makamına TBMM tarafından Abdülmecit Efendi atandı. (Böylece hem halk tepkisi önlendi hem halifelik makamı korunarak, İngilizlerin bundan faydalanması önlendi)

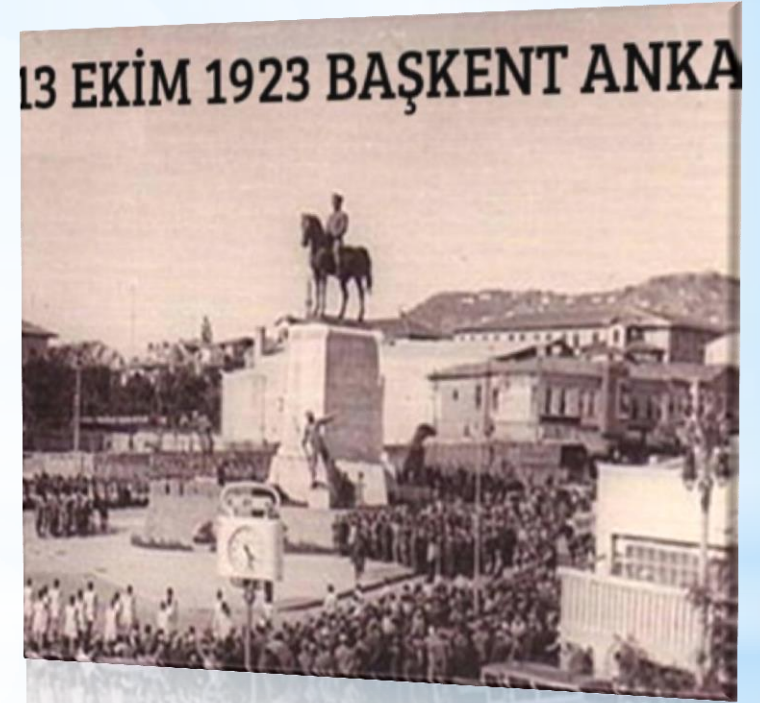
* **SONUÇLARI**

- * TBMM Hükûmeti, Türk Milleti'nin tek temsilcisi olduğunu dünyaya ilan etti.
- * - Egemenlik TBMM'nin, dolayısıyla millî iradenin eline geçti.
- * - Saltanatın kaldırılması millî egemenlik anlayışının kökleşmesini sağladı.
- * - Cumhuriyete giden yolu açıldı.

* **NEDENLERİ**

- * Saltanatın kaldırılmasından sonra, yeni Türkiye'nin başkentinin neresi olacağı problemi çözüldü.
- * Millî Mücadele yıllarında TBMM'nin Ankara'da olması,
- * Burasının güvenli bir konumda olması,

Ankara'nın Başkent Oluşu

- * Millî Mücadele sonrası imparatorluktan millî bir devlet yapısına geçilmesi,
- * - Yeni bir dönemin başlamasının da bir sembol olması nedeniyle Ankara, TBMM'de 13 Ekim 1923'te "Türkiye Devleti'nin Makarr-ı İdaresi Ankara Şehridir." şeklinde çıkan kanunla resmen Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti oldu.

Nedenleri:

- * 23 Nisan 1920'de oluşan Meclis'in millet egemenliğine dayanması,
- * Kurtuluş savaşının kazanılması,
- * Lozan Barış Antlaşması sonrası yeni Türkiye Devleti'nin uluslararası alanda resmen kabul edilmesi,
- * Yeni bir meclisin oluşması,

* Cumhuriyetin ilanı

- * TBMM'de oluşan siyasi gruplar arasında çıkan fikir ayrılıklarının siyasi krize dönüşmesi,
- * Saltanatın kaldırılmış olması,
- * Devletin yönetim biçiminin belirgin olmaması,
- * Devletin rejimi ve devlet başkanlığını belirlemesi zorunluluğu,
- * Kamuoyunda cumhuriyet düşüncesi zemininin oluşması.

***SONUÇLARI:**

*“Türkiye Devleti'nin şekli cumhuriyettir, Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur” şeklinde kanunlaştı.

* Gazi Mustafa Kemal Paşa, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı; İsmet Paşa da ilk Başbakanı olarak seçildi.

- * Millî egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu düşüncesi resmen gerçekleşti.
- * Meclis hükûmeti sisteminden, kabine sistemine geçilerek hükûmet kurma bunalımı aşıldı.
- * Rejimin adı belirlenmiş oldu.
- * İleriki yıllarda yapılacak olan inkılaplara da elverişli bir zemin hazırladı.
- * Cumhuriyetin ilanıyla, Atatürk ilkelerinden cumhuriyetçilik ilkesi hayata geçirilmiş oldu.

* Hazreti Muhammed'in vefatıyla İslâm devletlerinde devlet işlerinin yürütülmesi işini halifeler üstlendiler.

* - Devlet başkanları halife ismi ile birlikte anıldı.

* **Halifeliğin Kaldırılması**

* Memluklerin ortadan kalkması ile Yavuz Sultan Selim Döneminde Osmanlı Devlet'ine geçen halifelik (1517),

* Saltanatın kaldırılmasına kadar (1 Kasım 1922) saltanatla birlikte anılan bir siyasi güç oldu.

- * Saltanatın kaldırılması ile halife, siyasi yetkilerinden ayrılıp dini yetkiler ile varlığını sürdürdü.
- * Eski rejim yanlıları Cumhuriyet'e karşı muhalefetlerini ifade edebilmek için halife Abdülmecit etrafında etkili olmaya başladı.
- * "TBMM halifelerin halifede TBMM'nindir" düşüncesi ile hareket ediyorlar ve yeni rejime karşı cesaretleniyorlardı.

- * 3 Mart 1924'te dönemin Urfa Milletvekili Şeyh Saffet Efendi ve 53 arkadaşının verdiği kanun teklifi TBMM tarafından kabul edildi ve böylece halifelik makamı kaldırıldı.
- * - Halifeliğin kaldırılması ile birlikte Halife Abdülmecid Efendi ve bütün Osmanlı hanedanı yurt dışına çıkarıldı.
- * - TBMM'ye sunulan kanun tekliflerinin kabulü ile Erkan-ı Harbiye Reisliği ile Şer'iyeye ve Evkaf Vekâletleri de kaldırıldı.
- * - Ordu ve din işleri siyasetten ayrıldı.

**Tevhid-i Tedrisat Kanunu
ile eğitim öğretimde
birlik sağlandı.**

- * Millî Mücadele Dönemi'nde TBMM açıldığında Osmanlı Kanun-ı Esasi'si yürürlükteydi.
- * Millî egemenliğe dayalı meclisin ve hükûmetin işleyişini Kanun-ı Esasi'si ile sürdürmek sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktaydı.

* Anayasa Hareketleri

- * **Teşkilat-ı Esasîye Kanunu bu sorunları ortadan kaldırmayı hedef aldı.**
- * **- 20 Ocak 1921'de kabul edilen ilk anayasa 23 madde ve bir ek maddeden oluştu.**
- * **- Cumhuriyetin ilanı ile birlikte savaş döneminin olağanüstü şartlarında yapılan Teşkilat-ı Esasîye yeni dönemin ihtiyaçlarını karşılayamadı.**
- * **- 20 Nisan 1924'te yeni anayasa TBMM'de kabul edilerek yürürlüğe girdi.**

- * Egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu kabul edilmiştir.
- * - Türkiye Devleti'nin bir cumhuriyet olduđu belirtilmiştir.
- * - Türkiye Cumhuriyeti'nin dininin İslam, başkentinin Ankara, resmî dilinin Türkçe olduğu kabul edilmiştir.

*** 1924 Anayasası ile
birlikte;**

* Yasama TBMM'ye, yürütme Cumhurbaşkanı ve hükûmete, yargı ise bağımsız mahkemelere bırakılmıştır.

* - Kamu özgürlükleri düzenlenmiştir.

* - 1924 Anayasası, 27 Mayıs 1960 askerî darbesine kadar yürürlükte kalmıştır.

- * **1924 Anayasasında zaman içerisinde şu değişiklikler yapılmıştır:**
- * **- 1928'de "Devletin dini İslam'dır." ibaresi anayasadan çıkarılmıştır.**
- * **Kadınlara 1930'da belediyede seçimlerinde, 1933'te muhtarlık seçimlerinde, 1934'te de genel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.**
- * **- 1937'de Atatürk ilkeleri anayasaya girmiştir.**

